

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. II. Quas Conditiones exigat metus ut censeatur gravis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

honore, id est, pro actuali honoris exhibitione. Secundò pro virtute inclinante ad honorem superioribus, ut Dominis, parentibus, marito &c. exhibendum, quapropter agere ex reverentia non est agere perinde, ac agere ex metu reverentiali, ut quando superior mandat sine omni incusso metu, sapissimè tamen incutitur, quia subditus trepidat ex ap-

prehensione mali, quot fortè putat se incursum e.g. indignationem, nisi mandatum exequatur: Nomine ergo metus reverentialis non venit verecundia, & pudor, qui inest prolibus respectu parentum, uxori respectu mariti, &c. Pal.

p. 1. tract. 2. D. 1. p. 7. num. 5.
uti constabit ex. n. 304.

* *
*

§. II.

Quas Conditiones exigat metus, ut censeatur gravis.

300. DE his fusè disputat proximè nominatus Pal. p. 7. statim in principio ex communi DD. tres requirens conditiones, Prima, est ut malum, quod timetur, si grave. Secunda, ut incutiens sit potens, & præsumentur probabiliter executurus. Tertia, ut metum patiens nequeat facilè declinare malum imploratione auxilii aut consilii, quia si facilè potest vitari, non est justus metus, sed vanus Sanch. Citandus D. 1. num. 23. De quibus etiam egi in tract. Canonist. à num. 161. ad 167. Ibique adjeci quartam, nempe ut metum patiens prudenter credat malum sibi imminere, nam conceptus ex levibus indiciis vanus est, ac imprudens, ita Sanch. Lib. 4. de Matr. D. 1. nu. 15. Verùm hæc involvitur in secunda.

Circa primam binæ sunt precipuæ difficultates, prior, quodnam malum censendum sit grave; posterior, an me-

tus reverentialis sit gravis. Demùm, an malum illud imminens conjunctis tibi sufficiat.

Resp. igitur L. Quodnam malum judicandum sit grave, & an illud in se, proinde absolutè debeat esse grave, vel respectivè. Illud imminens malum est absolutè tale, quod plerique reputant pro gravi, seu valde molesto, ut mors, mutilatio verberatio gravis, diuturna incarcerationio, stuprum violentum etiam viduæ honestæ, Sanch. D. 5. num. 12. infamia juris, & facti Sanch. num. 14. & 15. amissio nobilitatis, aut majoris, vel notabilis partis honorum, aut officii acquisiti &c. Ratio quod hæc ac similia singula meritò possint timeri etiam à viro constante, ita cum innumeris tradit Sanch. Lib. 4. de Matr. D. 5. ex Legibus.

An metus Excommunicationis cadat in virum constantem, est sub lite.

F f ;

Plu-

Plures affirmant, alii negant. Distinguit rectius Pal. *num.* 4. adhaerens negantibus de Excommunicatione iusta, de iniusta affirmantibus. Ratio primi, quod sibi debeat imputare, quod excommunicetur, secus minanti Excommunicationem, quam facile poterat declinare non delinquendo. Ratio secundi, quia iniusta, quamvis non liget coram DEO, ligat tamen in foro externo, in quo pro excommunicato, se gerere debet, *c. nobis de Sent. Excomm.* hoc autem est malum grave Sanch. *num.* 16.

301. Resp. nunc I. Ad Quæsitum, illud reputandum pro gravi malo, quod plerique existimant esse tale, quod aptum est percellere virum constantem; Ejusmodi mala sunt recensita, ac alia illis similia.

Majus dubium est de Secunda parte Quæstionis, an Gravitas debeat esse absoluta, seu pensanda ex ipso malo in se præcisè, aut per ordinem ad personas patientes metum mali, aliqui enim nullum malorum genus horrent: alii sunt è Contra valdè timidi; multa enim pueris, mulieribus, virisque valde meticulosis, aut præditis meticulosâ imaginatione gravia accidunt, quæ cordati contemnunt, Gobat *tract.* 9. *num.* 747. negatque ibi talem metum cadere in virum constantem, aliàs accidere posset, quod malum leve, facileque vitatu hominem timidum graviter percelleret, ita ut mallet contractum inire, quàm malum pati, contra decisionem *L. metum la. 2. ff. de eo quod metus causa: Metum inquit, non vani hominis, sed qui merito, & in hominem constantissimum cadat ad*

hoc edictum pertinere dicimus, &c. Ergò metus gravitas non est desumenda ex imaginatione patientis, sed ex ipsâ rei gravitate, ita Sanch. *D. 1. num.* 12.

Pal. *cit. p. 7. n. 11.* Beneficio distinctionis sic resolvit: si sermo est de metu sufficiente ad reddendum contractum involuntarium, concedit etiam leve malum in eo, qui id apprehendit, ut malum grave, reddere involuntarium; si autem loquamur de metu annullante contractum dicit, quod neutrum jus patitur rescissionem contractus, nisi sit metus de re in se gravi, seu potente movere virum constantem Sanch. *n. 12.*

302. Resp. gravitatè mali, ut hoc percellat duos eidem virtutis constantiâ præditos, sed inæquales propter constitutionem, seu complexionem naturalem (sic fœmina suâ præ naturâ est imbecillior viro, atas tenerior maturâ, senex ætate florente, item est etiam pensandus affectus, hoc est, animus, cui metus infertur, major enim metus exigitur in milite, quàm in pusillanimitate, & vili per *L. 3. ff. ex quibus causis majoris*, ibi: *metus à causa abesse videtur, qui iusto timore mortis, vel cruciatûs Corporis conterritus, & hoc ex affectu ejus intelligitur*, id est, ex animo, Sanch. *Lib. 4. de marr. D. 4. n. 4.* esse respectivè pensandam, videlicet ex qualitate partim mali, partim qualitate personæ, ita ut seclusâ corruptione phantasiæ, ac vanitate apprehensionis metum patientis prudenter judicetur grave respectu e. g. fœminæ, etsi idem malum relatè ad virum non habeatur pro gravi seu cadere in virum

virum constantem, esto cadat in feminam constantem, atque aded minus malum comminatum feminæ facilius hanc, etsi constantem terret, quam virum constantem, Sanch. à num. 2. cum innumeris, probatur ex *C. indignantur* 32. q. 6. ibi: *cum tanto gravius eos puniri oportuerit, quanto magis ad eos pertinet, & virtute vincere, & exemplo regere feminas, & C. sicut de Homicidio*, in principio; ibi, *nostri*, quod in excessibus non solum quantitas delicti, sed *Ætas, sexus delinquentium sint attendenda.*

Non obstat *C. consultationi* 28. de *Sponsal.* in quo de Mulieribus ante consummatum matrimonium, aufugientibus à maritis, ac asserentibus se nunquam consensisse, sed metu illato compullas ad matrimonium decidunt, illis non denegandam esse audientiam, sed de illato metu esse cum diligentia inquirendum, & si talis metus inveniatur illatus, qui cadere potuit in constantem virum, erunt non immeritò audiendæ. Non, inquam, obstat, quia verba illa in constantem virum sumenda sunt pro eo metu, qui non levis, & vanus sit, Sanch. n. 3. concludens sic: quare pensandum est ad annullandum matrimonium, aut alios contractus à femina celebratos, quod femina constans tunc metueret, pensatâ naturali feminarum constantiâ, quibus à natura inest minor animi vigor, corporisque fortitudo.

303. Adhuc circa grave malû, dubitatur primò, an, ut tale sit, requiratur, ut

metum incutiens solitus sit minas exequi; Respondet Sanch. num. 20. & seqq. affirmativè, & quidem in eodem genere mali, à malo enim dissimili non desumitur conjectura, nisi sit solitus exequi minas in atroci, nec sufficit in eodem genere mali tractasse malè vice unâ, sed pluribus, quia unicus actus non facit consuetudinem.

Resp. Cum Pal. num. 9. non sufficere minas, dum constat ex præteritis, minas non progredi ad executionem, sufficere verò minari eum, de quo non constat vanè minas jactare. Ratio, quia verba sunt signa intentionis *C. humana aures* 22. q. 5. & licet delictum factum non sit præsumendum, nisi probetur *L. merito ff. pro socio*, & efficiendum potest præsumi, si ipsemet reus efficiendum proponat. Hinc in dubio, an aliquis sit atrox, & minas executioni daturus, est justus metus Sanch. *D. 6. num. 22.*

Dubitatur 2. an metus viri constantis esse possit in eo, qui movetur ad eligendum gravius malum e. g. peccatum mortale an vitandum minus e. g. infamiam, mortem &c. Negat communior apud Sanch. *D. 2. num. 1.* Affirmat idem *num. 5.* Pont. *lib. 4. de matr. c. 3. num. 2.* Pal. *p. 6. num. 3.* quia jura in ordine ad contractus considerant metum non comparatione electionis, sed comparatione objecti, proinde, si hoc de se sufficit ad percellendum virum fortem, etsi eligat gravius, eò quòd vitare intendit, operatur tanquam vir constans, saltem legaliter, nec virtutem constantiæ violat, esto violet aliam virtutem, seu inconstans sit secundum mores, leges

leges enim utriusque juris rescindentes contractum ex metu, attendunt solum an voluntas graviter lædatur, quin attendant an constanter, vel inconstanter secundum mores.

304. Resp. 2. An metus reverentialis cadat in virum constantem, seu quod perinde est, an sit gravis? Quatuor refert sententias Pal. *num. 5.* quorum duæ extremæ; una negans, si reverentia superiori debita consideretur sine minis, aut alterius gravis mali metu, ita Sanch. *D. 6. num. 7.* Altera simpliciter affirmans, indeque deducens sufficere ad annullandum matrimonium, ad reliquos verò contractus rescindendos: Plures pro ea refert Sanch. *num. 4.* fundamentum præcipuum sunt textus juris: ut *Regula velle 4. de R. J. Ibi, velle non creditur, qui obsequitur imperio Patris vel Domini*, ergo imperium Patris, aut Domini sine minis tollit; consensum liberum ad valorem contractus necessarium.

Pal. *num. 6.* distinguit admittens negativam de metu reverentiali sumpto præcisè pro pudore, & verecundia, quam subditus, si non obsequitur imperio, metuit pati, quia verecundia præcisè est malum transiens, insufficientis, ut constantiam frangat; affirmativam verò, si verecundia conjuncta sit superioris e. g. parentis, mariti &c. asperitas vultus, rigida tractatio, indignatio, aut exprobratio duratura, rixæ, minæ &c. Ratio, quia metus reverentialis sic sumptus meritò cadit in virum constantem.

Resp. ad Questionem 2. affirmativè, de reverentiali metu trahente secum

aliquod ex præfatis malis, secus de eo nudè accepto, de hoc intelligendus est Sanch. *cit. num. 7.* uti manifestum est ex *D. 9. num. 12.* nam de reverentiali, quem comitantur mala præfata, cadere in virum constantem, matrimoniumque irritare expressè fatetur *num. 14.* Quare non discrepat ab opinione Pal. Distinguit enim nobiscum duplicem reverentialem metum; unum metum pudoris sine aliquo incommodo gravi ex ennumeratis, de primo negat sufficere, de secundo affirmat. Unde immeritò virum facile summis Theologis moralibus adnumerandum arguit inconsequentia Pont. *Lib. 4. de matr. c. 5. num. 7.* sed potius ipse argui potest, quod non advertit ad duplicem metus reverentialis acceptionem.

305. Difficultas est, an preces importunæ, id est, vehementes sæpius repetita ab iis, quibus est debita reverentia, cadant in virum constantem. Affirmativa subscripsi *in rr. Canonist. n. 161.* cum Sanch. *D. 7. num. 7. & 8.* quia importunitas precum personæ, cui reverentia debetur sæpè iteratarum nequit facillè excuti, & de his explicat sententiam *num. 4.* ab ipso allegatam, solvitque ejus argumenta *num. 9.* Minimè autem preces personæ non superioris sæpè repetita, etsi sint aliquid molestæ atque violentæ, utpote contrariæ appetitui elicitò ejus, cui displicent, causant metum gravem, aliàs puella non semel importunè sollicitata tandem consentiens, pateretur metum gravem, uti & Princeps annuens subditorum precibus repetitis, quod est absurdum. Unde Samson re-
velans

velans Dalila per dies complures ei quietem non finenti, donec panderet secretum fortitudinis, non revelavit ex metu cadente in virum constantem, cum facile potuerit molestantem repellere, si serio voluisset, ita Pal. *nu.* 7.

Restat ultimum *num.* 300. indicatum an malum, quod prudenter iudicas imminere uxori, Filiis, ceterisque consanguineis, affinisque ex matrimonio ortis, cadat in virum constantem, proinde non requiratur, ut timens id patriatur in sua persona. Resp. Affirmative de Consanguineis, ac affinis intra quartum gradum, quia extra hunc non habentur conjuncti *C. non debet de Consang. & affin.* Ratio, quia omnes hi, aut faciunt unam personam moraliter, ut parentes, & filii, aut sunt caro una, ut Maritus & uxor, aut amor à natura infusus personas ex eodem Sanguine derivatas invicem conjungit, ergo malum consanguineis, aut affinis comminatum justè potest terrere virum constantem, prout jus ipsum agnoscit *C. sciant cuncti de Elect. in 6. ibi, vel consanguineis eorum, & C. quicumque de sent. Excom. in 6. ibi, in bonis suis, vel*

suorum, quem textum Gl. Verb. *Suorum* extendit ad alicujus domesticos. Et cum amici bona censeantur propria, sequitur etiam malum tibi arctà amicitia juncto imminens cadere in constantem virum, omnia hæc tradit Sanch. *D. 4. quæ in compendio reperies apud Pal. num.* 12.

Potestnè dari Regula dignoscendi, quodnam malum sit grave? Resp. Negative cum Pal. *num.* 13, Sanch. *D. 5.* cum universis DD. quia potest malum esse grave, facile tamen declinabile, aut ab incutiente inexequibile, aut metum patiens esse fortior; quorum cognitio dependet ab arbitrio prudente Judicis, uti & an malum attingat gravitatem necessariam e. g. amissio bonorum, incarceration, molestia precum cum metu reverentiali, item probabilitas mali, quod timetur, & qualitas patientis, Responso est utriusquè Juris *C. cum dilectus de his quæ vi*, juncta Gl. Verb. *Metum L. 3. ff. ex quibus causis major*, ibi, *non sufficit quolibet terrore adductum timuisse, sed hujus rei disquisitio Judicis est.*

* * *

§. III.

An actiones factæ ex metu sint simpliciter involuntariæ, aut saltem secundum quid?

306. Voluntarium simpliciter tale sumitur dupliciter. Primò, ly simpliciter, ut importet voluntarium pure tale cum exclusione omnis contrarij

R. P. Karch, Diss.

Gg

co